

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014 – 2017

N A C R T

***Lokalni akcioni plan
za postizanje rodne ravnopravnosti
na teritoriji Opštine Bijelo Polje
(2014 - 2017)***

Novembar 2013. godine

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014 – 2017

SADRŽAJ

1. Uvod	3
2. Pravni okvir	4
Domaći pravni izvori	5
Institucionalni mehanizmi za postizanje rodne ravnopravnosti	6
3. Presjek stanja rodne ravnopravnosti na teritoriji opštine Bijelo Polje	7
Uvod-demografski presjek	7
Obrazovanje	8
Zdravstvo	11
Ekonomija i održivi razvoj	13
Nasilje nad ženama	14
Politika i odlučivanje	15
Mediji, kultura i sport	16
4. Lokalni plan akcije.....	18
5. Tabela prikaz.....	19
6. Članovi tima.....	40
7. Saradnici na izradi	41
8. Finansijska sredstva.....	42
9. Monitoring i implementacija.....	42
10. Međunarodni izvori.....	43

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014 – 2017

1. UVOD

Pravo žena na jednak tretman predstavlja iznad svega osnovno ljudsko pravo. Diskriminacija se prepoznaje kao politički neprihvatljiva, ekonomski neisplativa i zakonski sankcionisana. Na taj način, rodna ravnopravnost postaje jedan od osnovnih elemenata u reformskim procesima.

Ravnopravnost polova je jedno od osnovnih ljudskih prava, garantovano međunarodnim i domaćim ugovorima i zakonima.

Evropska povelja o rodnoj ravnopravnosti podrazumijeva da u jednom društvu, zajednici ili organizaciji, postoje jednake mogućnosti za žene, muškarce i osobe drugačijih rodni identiteta za doprinos kulturnom, političkom, ekonomskom i socijalnom napretku kao i da imaju jednake mogućnosti da uživaju sve koristi i dobrobiti od napretka zajednice u kojoj žive i rade.

Skupština i Vlada Crne Gore, civilni sektor kao i političke partije na crnogorskoj političkoj sceni, preduzeli su niz koraka u ovom pravcu. To se prije svega odnosi na osnivanje odgovarajućih mehanizama rodne ravnopravnosti, kao što su: Odbor za ravnopravnost Skupštine Crne Gore, osnovan 2001. godine i Kancelarija za ravnopravnost polova Vlade Crne Gore preimenovana u Odjeljenje za rodnu ravnopravnost pri Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Crne Gore.

Međunarodni i nacionalni pravni okviri stvorili su ambijent i pravne uslove za izradu nacionalnog plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti, koji predstavlja osnovu za planiranje aktivnosti za izradu lokalnih akcionih planova.

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014 – 2017

2. PRAVNI OKVIR

Najveći pomak u uspostavljanju rodne ravnopravnosti učinjen je najvažnijim pravnim aktom Ustavom Crne Gore, koji decidno zabranjuje diskriminaciju po svim osnovama. Član 18 definiše rodnu ravnopravnost: „Država jemči ravnopravnost žene i muškarca i razvija politiku jednakih mogućnosti“, 24. jula donijet, a 8 avgusta 2007.godine stupio na snagu po objavi u Službenom listu br.46/07 od 31 jula 2007.god. prvi antidiskriminacioni Zakon u Crnoj Gori-Zakon o rodnoj ravnopravnosti koji u članu 2 jasno propisuje da „Rodna ravnopravnost podrazumijeva ravnopravno učešće žena i muškaraca u svim oblastima javnog i privatnog sektora, jednak položaj i jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava i sloboda i korišćenje ličnih znanja i sposobnosti za razvoj društva, kao i ostvarivanje jednake koristi od rezultata rada“.

Opredjeljujući se za put evropskih integracija kao okvir za ukupni demokratski i ekonomski razvoj zemlje, obaveza je društva Crne Gore kao i lokalnih zajednica da mijenjaju institucionalni okvir i prilagođavaju sistem onom nivou razvoja i rodne ravnopravnosti koji je kao svoj cilj postavila Evropska unija.

Lokalni plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti je razvojni dokument opštine Bijelo Polje, koji utvrđuje cjelovitu i usklađenu politiku opštine u cilju unapređenja rodne ravnopravnosti.

Memorandumom o saradnji potpisanim u ime OSCE Misije u Crnoj Gori, Kancelarije za rodnu ravnopravnost Vlade Crne Gore i opštine Bijelo Polje, 10. decembra 2007. god. Predsjednik Opštine i Predsjednik Skupštine obavezni su da pružaju punu podršku licima zaduženim za rodnu ravnopravnost kao i podršku za formiranje mehanizama za promovisanje rodne ravnopravnosti u opštini Bijelo Polje.

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti zasnovan je na međunarodnim i domaćim pravnim izvorima koji tretiraju problematiku rodne ravnopravnosti, a prvenstveno na Planu aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti (2013-2017.godina). PAPRR je zasnovan na nacionalnom zakonodavstvu i međunarodnim instrumentima za ljudska prava, na pravnim dokumentima Ujedinjenih nacija, Savjeta Evrope, Evropske unije i specijalizovanih međunarodnih organizacija u dijelu koji se odnosi na ravnopravnost žena i muškaraca.

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014 – 2017

Domaći pravni izvori

Ustavom Crne Gore („Sl.list“,br 1/2007), u poglavlju Ljudska prava i slobode , utvrđeno je da država jemči ravnopravnost žene i muškarca i razvija politiku jednakih mogućnosti. Ključno ustavno određenje koje obezbjeđuje uživanje i zaštitu svih prava i sloboda i jednakosti svih građana/ki u ostvarivanju tih prava i sloboda je odredba člana 17 Ustava kojom je ustanovljeno da se prava i slobode ostvaruju na osnovu Ustava i potvrđenih međunarodnih sporazuma, kao i načelo da su svi pred zakonom jednaki, bez obzira na bilo kakvu posebnost ili lično svojstvo. Garancije date najvišim aktom Crne Gore razrađene su nizom zakona kojima su uređeni radni odnosi, zapošljavanje, penzijsko i invalidsko osiguranje, obrazovanje, zdravstvena i socijalna zaštita, zaštita na radu, porodični odnosi, krivična djela i dr.

Zakon o rodnoj ravnopravnosti („Sl.list RCG“,br 46/07) je usvojen jula 2007.godine. Zakonom je ustanovljen organ državne uprave nadležan za poslove u vezi ostvarivanja rodne ravnopravnosti, a to je Ministarstvo za ljudska i manjinska prava. Zakonom su propisani mehanizmi za postizanje rodne ravnopravnosti kao i obaveze državnih organa, organa državne uprave i lokalne samouprave, javnih ustanova, javnih preduzeća i drugih pravnih lica koja vrše javna ovlašćenja.

Zakon o radu („Sl.list CG“,br.49/08,59/2011) – S obzirom da oblast rada spada u najznačajniju sferu društvenih odnosa, prirodno je i da Zakon o radu sadrži odredbe kojima se daju jače garancije ravnopravnosti, kao i za sprečavanje i eliminaciju diskriminacije u ostvarivanju prava na rad i po osnovu pola. Zakonom je zabranjena posredna i neposredna diskriminacija lica koja traže zaposlenje, kao i zaposlenih s obzirom na pol, rođenje, jezik, rasu, vjeru, boju kože, starost, trudnoću, zdravstveno stanje, nacionalnost, bračni status, seksualno opredjeljenje, političko ili drugo uvjerenje, članstvo u političkim i sindikalnim organizacijama ili neko drugo lično svojstvo.

Zakon o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“, br.46/10) – Ovim Zakonom data je opšta definicija diskriminacije uz preciziranje što znači neposredna, a što posredna diskriminacija, uređeni su posebni oblici diskriminacije koji nijesu uređeni drugim zakonima kao što je segregacija, diskriminacija po osnovu zdravstvenog stanja, politička diskriminacija, diskriminacija u pružanju

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014 – 2017

javnih usluga, po osnovu starosne dobi, diskriminacije u oblasti rada, pored ostalog i isplata nejednake zarade, naknade za rad jednake vrijednosti licu ili grupi lica, diskriminacija po osnovu vjere i uvjerenja, diskriminacija lica sa invaliditetom, diskriminacija po osnovu rodnog identiteta i seksualne orijentacije i institucionalni mehanizmi zaštite i to Zaštitnik/ca ljudskih prava i sloboda, sudska zaštita i inspekcijaska zaštita.

Zakon o zaštiti od nasilja u porodici („Sl.list CG“,br. 46/10) – Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici, nasilje u porodici definisano je kao činjenje ili nečinjenje člana porodice kojim se ugrožava fizički, psihički, seksualni ili ekonomski integritet, mentalno zdravlje i spokojstvo drugog člana porodice, bez obzira na mjesto gdje je učinjeno. Nasilje se manifestuje kroz pojavne oblike fizičkog, emocionalnog ili seksualnog zlostavljanja i zanemarivanja. Žrtva nasilja ima pravo na psihosocijalnu i pravnu pomoć i socijalnu i zdravstvenu zaštitu, u skladu sa zakonom. Najveći broj međunarodnih dokumenata, koji obavezuju države da obezbijede zaštitu od porodičnog nasilja, odnosi se prije svega na nasilje nad ženama, tzv. rodno zasnovano nasilje. Zakonom je propisana dužnost prijavljivanja nasilja u porodici, kako za odgovorno lice u državnom organu, drugom organu ili službi, medicinskoj, obrazovnoj i drugoj ustanovi, tako i za zdravstvenog i socijalnog radnika, nastavnika, vaspitača i drugo lice, kad za učinjeno nasilje sazna u vršenju svoje dužnosti, odnosno poslova. Takođe je propisana i obaveza policije, organa za prekršaje, državnog tužilaštva, centra za socijalni rad, zdravstvene ustanove, kao i drugih organa i ustanova koje se bave zaštitom, da pružaju potpunu i koordiniranu zaštitu žrtvi nasilja u porodici.

Institucionalni mehanizmi za postizanje rodne ravnopravnosti

U Crnoj Gori su, do sada, osnovana dva institucionalna mehanizma za postizanje rodne ravnopravnosti, a to su: Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore i Odeljenje za rodnu ravnopravnost kao sastavni dio Ministarstva za ljudska i manjinska prava.

Pored institucionalnih mehanizama na nacionalnom nivou uspostavljeni su mehanizmi i na lokalnom nivou, tako da postoje dva institucionalna mehanizma za postizanje rodne ravnopravnosti i to: Savjet za rodnu ravnopravnost Skupštine opštine Bijelo Polje i Kancelarija za rodnu ravnopravnost kao sastavni dio Sekretarijata za opšte upravne poslove i društvene djelatnosti.

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014 – 2017

3.PRESJEK STANJA RODNE RAVNOPRAVNOSTI NA LOKALNOM NIVOU

UVOD – demografski presjek

Opština Bijelo Polje se nalazi na sjeveru Crne Gore, oko 95% teritorije opštine nalazi se iznad 650 m nadmorske visine, prostire na površini od 924 km² pokrivajući teritoriju od 6,7% teritorije države, što je čini četvrtom opštinom po površini u Crnoj Gori.

Demografija, kao nauka o stanovništvu, obuhvata proučavanje njegove veličine, strukture i podjele, kao i promjene broja i strukture stanovnika tokom vremena, usljed djelovanja različitih faktora.

Stanovništvo, odnosno njegov broj i struktura, predstavlja najznačajniji faktor društvenog razvoja na svim nivoima. Nepovoljni demografski procesi, koji se ogledaju u migraciji iz ruralnih ka urbanim sredinama i pražnjenju nedovoljno razvijenih područja, što potkrepljuju i podaci iz popisa stanovništva 2003. i 2011. godine, uslovlja je nedovoljna valorizacija značajnih prirodnih, privrednih i humanih potencijala opština, prije svega, sjevernog regiona. Ovakav trend karakterističan je i za Bijelo Polje. Naime, broj stanovnika u Opštini je konstantno rastao do 1981. godine, da bi nakon toga uslijedio pad.

Prema popisu iz 2011. god. ukupan broj stanovnika na teritoriji opštine iznosi 46.051, što čini 7,43% ukupne crnogorske populacije. Gustina naseljenosti je 49,8 stanovnika/km², što je znatno manje od crnogorskog prosjeka a istovremeno, dva puta više od prosječne naseljenosti sjevernog regiona. Ukupan broj domaćinstava, prema istom popisu, iznosi 13.199, što je za 89 domaćinstava manje u odnosu na 2003. godinu.

Prosječna starost stanovništva Crne Gore je 37 godina u poređenju sa tim je stanovništvo Opštine Bijelo Polje mlađe u prosjeku za godinu dana tj. prosječna je starost 36,1 godina. Žene u Bijelom Polju imaju u prosjeku 37,1 a muškarci 35,1 godina, što je takođe blisko stanju na nacionalnom nivou (gdje žene u prosjeku imaju 38, a muškarci 36 godina). Po popisu iz 2011. godine, u Bijelom Polju ima 137 naselja, od kojih je 18 u urbanom, a 119 na seoskom području. U urbanim naseljima živi 15.400 stanovnika ili 33,44%, a u ruralnim 30.651 ili 66,56% .

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014 – 2017

Struktura stanovništva prema polu

U strukturi stanovništva prema polu u Bijelom Polju nešto veće učešće ima muška populacija, koja čini 50,4% ukupne populacije. Ovo je pozitivan pokazatelj, imajući u vidu da razlika nije značajna i da je struktura dosta ujednačena. Posmatrano po starosnim grupama, najmanja razlika je zastupljena u populaciji od 55 do 59 godina (0,2 u korist muškaraca), a najveća u populaciji preko 80 godina, i iznosi 0,35 u korist žena. Između dva posljednja popisa, prema ovom kriterijumu, nije zabilježena značajnija promjena u strukturi stanovništva.

OBRAZOVANJE

Obrazovna struktura stanovništva

Obrazovni sistem na području opštine Bijelo Polje čini predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje. Mrežu obrazovnih institucija čini jedna predškolska ustanova, sedamnaest osnovnih i tri srednje škole i pet fakultetskih jedinica.

Obrazovna struktura može se prepoznati preko dvije obrazovne karakteristike stanovništva:

- 1) stepena pismenosti, kao elementarnog pokazatelja obrazovanja i
- 2) akademskog nivoa obrazovanja cjelokupnog stanovništva.

Stopa pismenosti u Opštini je 93,7%, a stepen akademskog obrazovanja stanovništva je 7,1 %.

Predškolsko vaspitanje

Predškolsko vaspitanje odvija se u 9 objekata raspoređenih u gradskom, prigradskom (Rasovo i Nedakusi) i seoskom području (Zaton, Tomaševo, Njegnjevo i Sutivan).

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014 – 2017

Većina objekata predškolskog vaspitanja, koji se nalaze van gradskog područja, ima nestandardne uslove za rad. Oktobra 2013.god. otvoren je vrtić, površine 756 m², čiju izgradnju je finansirao strateški partner iz Azerbejdžana. Takođe, u toku je izgradnja odgovarajućeg objekta u ulici Lenke Jurišević, finansijeri su opština Bijelo Polje i Direkcija javnih radova Crne Gore. Direktorica vrtića je žena.

Osnovno obrazovanje

Osnovno obrazovanje realizuje se u 17 osnovnih škola od kojih su samo u 4 žene direktorke. U 2010/2011 u 60 odjeljenja osnovnih škola upisano 5.721 dijete, od toga ženskog pola 2.783, pored obaveznog osnovnog obrazovanja 230 učenika (143 ženskih i 87 muških) je pohađalo ili pohađa školu za osnovno muzičko obrazovanje u kojoj je angažovano 16 predavača odgovarajućeg muzičkog obrazovanja, posao direktorke obavlja žena.

Srednje obrazovanje

Srednje obrazovanje organizovano je u 3 škole: Gimnaziji „Miloje Dobrašinović“, Srednjoj elektro-ekonomskoj školi i Srednjoj stručnoj školi, gdje su sva tri direktora muškarci.

Ukupan broj učenika u srednjim školama je 2.165, ženskog pola 1.041.

Srednje obrazovanje još uvijek nije usklađeno sa potrebama tržišta rada, što uslovljava strukturnu nezaposlenost. Tržište ne može da apsorbuje produkciju određenih kadrova a sa druge strane, ima i deficitarnih zanimanja. Ovakva situacija nameće potrebu preispitivanja postojećeg obrazovnog sistema i iznalaženje rješenja za eliminisanje evidentnih problema. U ustanovama srednjeg obrazovanja ukupno je zaposleno 208 radnika, od kojih je 174 nastavno osoblje, odnosno 83,7%. Opština je finansijski pomogla izgradnju i dogradnju školskih objekata srednjeg obrazovanja.

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014 – 2017

Visoko obrazovanje

Na nivou visokog obrazovanja, edukativni proces počeo je prije šest godina otvaranjem Ekonomskog fakulteta– Studije menadžmenta i Pravnog fakulteta– Studije u Bijelom Polju. Nakon toga, 2007. godine otvoren je i Biotehnički fakultet, a zatim 2009. dvije fakultetske jedinice Univerziteta Mediteran – Fakultet za turizam i Fakultet za strane jezike (poslovni engleski jezik).

Do sada je na ovim fakultetima diplomiralo 69 pravnika, 159 steklo diplome Fakulteta za menadžment i 16 Biotehničkog fakulteta. Nastavno osoblje na ovim fakultetima angažovano je sa podgoričkih fakulteta. Izuzetak je Biotehnički fakultet na kojem je većina predavača iz Bijelog Polja. Na univerzitetskim jedinicama u Bijelom Polju zaposleno je 17 radnika. Na Birou rada evidentirano je 96 nezaposlena lica sa stručnom spremom koja se stiče na ovim fakultetima.

Obrazovna struktura žena i muškaraca starih 15 i više godina na nivou Crne Gore	M 2.171 / Ž 9.153 bez škole; M 56.916/ Ž 84.282 osnovna I nepotpuna osnovna škola; M 139.389/ Ž 120.888 srednja škola, M 44.665/Ž41.278 više I visoke škole; M 1.329/Ž1.207 bez podataka;
Obuhvat dece osnovnom školom prema polu u Bijelom Polju	– 2010/2011 u 60 osnovnih škola upisano 5. 721 dijete, – Ženskog pola 2.783
Obuhvat dece srednjom školom prema polu u Bijelom Polju	– 2010/2011 u 3 srednje škole upisano – 2.165 djece, - Ženskog pola 1.041

MONSTAT, Popis stanovništva 2011, Publikacija „Žene I muškarci I u Crnoj Gori,,

MONSTAT, Statistički godišnjak 2012

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014 – 2017

ZDRAVSTVO

Zdravstveni sistem

Dom zdravlja i Opšta bolnica, iako dvije samostalne zdravstvene institucije funkcionišu kao jedan sistem. Uslovi rada u njima se konstantno unapređuju saglasno zahtjevima i potrebama kako korisnika zdravstvene zaštite, tako i zaposlenih u njima.

U Domu zdravlja funkcionišu sljedeće službe:

- 1) ID (izabrani doktor) za muškarce, žene i djecu;
- 2) Centri za plućne bolesti, mentalno zdravlje i djecu sa posebnim potrebama;
- 3) Dijagnostika-RTG, ultrazvučna, mikrobiologija i laboratorijska;
- 4) Savjetovališta za stanovništvo, za mlade, za reproduktivno zdravlje;
- 5) Jedinice za patronažu i sanitetski transport;
- 6) Medicina rada i
- 7) Zajedničke službe.

Zgrada Doma zdravlja rekonstruisana je čime se dobilo 4.856 m² novog, funkcionalnijeg i savremenijeg prostora, gdje su smještene sve službe, izuzev Centra za plućne bolesti i tuberkulozu.

Služba Hitne pomoći opslužuje cijelu teritoriju Opštine. Hitna pomoć funkcioniše od 1. aprila 2010. godine, u sastavu Zavoda za hitnu medicinsku pomoć Podgorica.

Broj zdravstvenog osiguranih osoba u opštini Bijelo Polje	– Ukupno osiguranih 2011.god. 33.031 od ukupnog stanovništva opštine 46.676
---	--

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014 – 2017

MONSTAT, Statistički godišnjak 2012

Socijalna uključenost

Prema detaljnim analizama starosti stanovništva u opštini Bijelo Polje rađenim tokom popisa 2011. god, dolazi se do podatka da u opštini Bijelo Polje živi oko 12,3% stanovnika starosti od 65 i više godina. Socijalna isključenost usko je vezana sa linijom siromaštva te se analize stanja vezuju i za ovaj parametar. U Crnoj Gori Zavod za statistiku Crne Gore – MONSTAT je 2008. godine po prvi put objavio rezultate analize siromaštva za 2005. i 2006. godinu u saradnji sa Svjetskom bankom, a uz podršku Ministarstva zdravlja, rada i socijalnog staranja. Procjene siromaštva su zasnovane na nacionalnoj apsolutnoj liniji siromaštva koja je dobijena u skladu sa metodologijom koju preporučuje Svjetska banka. Prema podacima MONSTAT-a ukupna stopa siromaštva je u 2009. godini u odnosu na prethodnu godinu povećana za skoro 2 procentna poena, ali je ipak na nižem nivou od onog iz 2007. godine. Dodatno, jaz siromaštva i dubina siromaštva su se povećali. Takođe, Gini koeficijent pokazuje rast nejednakosti u Crnoj Gori, jer je povećan za 1,4 procentni poen na 26,7%, što je neznatno veći nivo od onog koji je zabilježen u 2007. godini. Posebno je došlo do povećanja siromaštva u ruralnim oblastima i to za 5,9 procentnih poena, dok je ovo povećanje u urbanim oblastima iznosilo svega 0,2 procentna poena.

Rizik od siromaštva u sjevernom regionu je dvostruko veći od rizika od siromaštva u južnom i centralnom regionu. U 2009. godini, stopa siromaštva je u sjevernom regionu iznosila 13,2%, u centralnom 4,0%, a u južnom regionu 4,4%. Siromaštvo prema statusu aktivnosti znatno je povezano sa statusom na tržištu rada. Najveći rizik od siromaštva imaju lica koja su nezaposlena (stopa siromaštva 13.7%) i djeca do 15 godina (11.1%). Takođe, obrazovanje nosioca domaćinstva kao i veličina domaćinstva značajno utiču na siromaštvo. Prema UNDP Nacionalnom izvještaju o razvoju po mjeri čovjeka za 2009 godinu, RE populacija, korisnici prava iz socijalne i dječje zaštite, dugoročno nezaposleni, raseljena lica i lica sa invaliditetom su posebno socijalno ugrožene grupe usljed siromaštva i društvene isključenosti. Istraživanje je pokazalo da stopa socijalne isključenosti na nacionalnom nivou iznosi 3.5%.

Kod korisnika prava iz socijalne i dječje zaštite, stopa društvene isključenosti iznosi 11.9%. Većinu korisnika prava iz socijalne i dječje zaštite čine mlađe osobe (43%), dok stara lica čine svega 14%. Kod lica sa invaliditetom, čiji se broj procenjuje na 7-10% ukupnog broja stanovnika, 5% domaćinstava je društveno isključeno.

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014 – 2017

EKONOMIJA I ODRŽIVI RAZVOJ

Preduzeća i preduzetnici

Žene u Crnoj Gori su izložene različitim barijerama koje rezultiraju horizontalnom i vertikalnom segregacijom zanimanja na osnovu pola, a koje su nastale prije svega pod uticajem stereotipa u izboru obrazovanja i zanimanja, tradicionalnih rodni uloga žena, predrasuda, ali i nižim profesionalnim aspiracijama od muškaraca. Rodna nejednakost se ogleda u naslijeđenim prioritetima u izboru zanimanja. Još uvijek preovlađuje podjela na „muška“ i „ženska“ zanimanja, tako da su žene najčešće zaposlene na poslovima koji traže strpljenje i pažnju (tehničarke, učiteljice, nastavnice ili poslovi koji se odnose na pružanje zdravstvenih ili socijalnih usluga). One se tradicionalno usmeravaju na poslove koji nijesu visokopozicionirani kada je u pitanju razvoj karijere, jer prestižni poslovi uglavnom zahtjevaju rad van uobičajenog radnog vremena, česta putovanja i duže odsustvovanje od kude, što predstavlja prepreku za održavanje balansa između porodične i radne uloge. Naslijeđena inferiornost žena se nastavlja u novim tranzicionim uslovima u Crnoj Gori, u situaciji kada ekonomska efikasnost novih trendova zapošljavanja postavlja zahtjeve koje je teško ispunjavati uz naslijeđene stereotipe o mjestu žene u porodici.

Zbog navedenog izostaje prisustvo žena na rukovodnim mjestima i drugim prestižnim poslovima koji donose veće zarade i društvenu mod, kao i spremnost da pokrenu sopstveni biznis i da se bave preduzetništvom

U Bijelom Polju posluje 1.009 preduzeća i preduzetnika, od čega 669 preduzeća sa 3.435 zaposlenih i 340 preduzetnika sa 1.237 zaposlenih. Ukupan broj zaposlenih u privredi Opštine je na kraju 2011.godine bio 4.672 ili 68,4 % ukupnog broja zaposlenih u Opštini. Posmatrano sa aspekta veličine, u Opštini posluje 1 (jedno) veliko, 9 srednjih, 136 malih i 523 mikro preduzeća. Broj preduzeća Opštine čini 3,8 % ukupnog broja crnogorskih preduzeća, a 24,9% preduzeća sjevernog regiona. Danas, privredni razvoj Opštine se temelji na sektoru malih i srednjih preduzeća u oblasti prerađivačke industrije, turizma, poljoprivrede, trgovine i uslužnih djelatnosti.

Najveći procenat vlasništva nad poslovnim subjektima žene imaju u opštinama Kolašin (22,2%), Plužine (17,2%), Mojkovac (14,3%) i Danilovgrad (13%), a najmanji u opštinama Rožaje (5,45%), Ulcinj (5,7%), Cetinje (6,6%), Bijelo Polje (8%), Herceg Novi (8,3%), Nikšić i Bar (9%).

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014 – 2017

Udio žena među zaposlenim u opštini Bijelo Polje	- Ukupno zapošljenih 6.934 - Žena 3.155
Udio žena među nezaposlenim u opštini Bijelo Polje	Žena 1.718 aktivno traži posao, 0,45% od ukupne nezaposlenosti
Neaktivna populacija opštine u opštini Bijelo Polje	April 2013. Neaktivno stanovništvo, 21. 641

MONSTAT, Statistički godišnjak 2012< Biro rada Bijelo Polje 2013< Priručnik za internu upotrebu Opština Bijelo Polje,,SLOVOM I BROJEM,

NASILJE U PORODICI I NASILJE NAD ŽENAMA

Nasilje u porodici je najčešći vid ugrožavanja ženskih ljudskih prava, vrlo je složen psihosocijalni problem koji zahtjeva timsko rješavanje ne samo unutar jedne profesije već i međuinstitucionalno.

Nasilje nad ženama predstavlja skup ponašanja sa ciljem da se uspostavi kontrola nad drugim osobama, najčešće ženama, decom i starim osobama, upotrebom sile, zastrašivanjem i/ili manipulacijom.

Nasilje u braku/vezi uvek pretpostavlja zloupotrebu moći u odnosu koji se bazira na nejednakosti. Žrtve nasilja u porodici su najčešće žene i djeca. Prema podacima Područne jedinice policije Bijelo Polje tokom 2012.god. registrovano je 8 KD (krivičnih djela) nasilje u porodici iz člana 220 KZCG . Izvršenjem ovog KD kao žrtve-oštećene evidentirano je 8 osoba ženskog pola. Tokom prvih 6 mjeseci 2013.god. ovlašćeni službenici CB Bijelo Polje Osnovnom državnim tužiocu u Bijelom Polju, podnijeli su 3 krivične prijave protiv tri lica zbog osnovane sumnje da su počinili krivična djela iz člana 220 KZCG .

U toku 2012. i prvih 6 mjeseci 2013.godine, donešena je jedna naredba o udaljenju iz stana i jedna zaštitna mjera naredba o obaveznom liječenju.

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014 – 2017

Pokretači programa zaštite od nasilja u Bijelom Polju bile su nevladine organizacije, njihovim angažovanjem i uključivanjem ustanova sistema nasilje nad ženama je sve vidljivije odnosno Zakonodavni okvir sve više u primjeni.

Nakon usvajanja Zakona o zaštiti nasilja u porodici te kroz zaštitne mjere koje se izriču učiniocu nasilja u porodici i izricanjem prekršajnih sankcija podiže se prevencija u toj oblasti, odnosno radi se na suzbijanju nasilja.

Žrtve nasilja u Bijelom Polju mogu se obratiti za pomoć i podršku i prijaviti nasilje Područnoj jedinici policije, Centru za socijalni rad, Tužilaštvu, Osnovnom sudu, Organu za prekršaje, Domu zdravlja, Centru za podršku djecu i porodici, SOS telefonu za žene i djecu žrtve nasilja.

Tokom 2012. god. volonterke na telefonu su imale 251 poziv, od čega je slučajeva bilo 115 (mnoge žene zovu najmanje dva i više puta). U ovom periodu u odnosu na prethodne godine rada SOS telefona, znatno se povećao broj traženja pravne pomoći i ličnih kontakata volonterki sa žrtvama nasilja.

POLITIKA I ODLUČIVANJE

Bjelopoljska skupština ima 38 predstavnika/ca naroda. U sadašnjem sazivu su 33 muškarca i 5 žena, tek 2 od 10 političkih subjekata imaju žene u svojim odborničkim klubovima.

Među nosiocima najviše vlasti u Opštini Bijelo Polje, žene su:

- Sekretarka skupštine
- Glavna administratorica
- Sekretarka sekretarijata za finansije
- Direktorica direkcije za izgradnju i investicije
- Direktorica TO Bijelo Polje

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014 – 2017

- Direktorica JU Centar za podršku djeci i porodici
- Direktorica JU „Tisa,,

Na teritoriji opštine Bijelo Polje postoji 39 mjesnih zajednica, u dvije MZ predsjednice su žene.

Navedeni podaci u najboljoj mjeri opisuju i određuju opšti stav prema rodnoj ravnopravnosti u sferama ljudskog djelovanja, a posebno kada je riječ o politici i odlučivanju, čime se nedvosmisleno ilustruje očigledna neravnopravnost.

Podaci jasno ukazuju da je u narednom periodu neophodno raditi na povedanju učešća žena na mjestima odlučivanja, kako na nacionalnom tako i na lokalnom nivou. U cilju edukacije žena u sfere politike i odlučivanja svakako je potreban uticaj oba pola, veća politička zastupljenost žena predstavlja činilac ukupne demokratizacije društva..

MEDIJI

I mediji i institucije kulture u Crnoj Gori još uvek imaju uglavnom muškarce na pozicijama odlučivanja. Iako su žene veoma zastupljene u novinarskoj profesiji (mada ne postoje dostupni podaci o tačnom učešću žena u novinarskoj profesiji), one su i u medijima utoliko manje zastupljene ukoliko je viši nivo odlučivanja i to bez obzira na vrstu medija.

Medijska scena Bijelog Polja već nekoliko godina unazad prolazi kroz fazu intenzivnih promjena, dolazi do naglog umnožavanja pa zatim smanjenja broja medija u Bijelom Polju.

Kvantitativnom analizom medija u Bijelom Polju došli smo da tačnog broja aktivnih medija.

U Bijelom Polju postoji 5 medija, 3 radio stanice od kojih je jedna javni lokalni emiter i dvije komercijalne radio stanice, jedna televizijska kuća i jedan štampani medij pod nazivom “MOZAIK”.

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014 – 2017

U lokalnom javnom emiteru Radiju Bijelo Polje zaposleno je 17 radnika, od kojih su 8 žene. Direktor i urednik DESCA u ovoj medijskoj kući su muškarci, dok je žena glavna i odgovorna urednica. Novinarske poslove obavljaju 2 žene i 2 muškarca, muzičko tonski realizatori su muškarci, dok su na poslovima spikera, onlajn administratora i u računovodstvenoj službi zaposlene po jedna žena. U marketingu rade žena i muškarac, dok su 2 muškarca zaposlena na održavanju Web portala. Jedna žena obavlja poslove održavanja prostorija.

Radio „ADRIATIC,, osnovan je 1.11.1998. godine, to je medij informativnog i komercijalnog karaktera. Adriatic zapošljava 6 radnika različitih profila, od toga 4 žene i 2 muškarca.

Televizija SUN je osnovana 2005 godine, zapošljava 8 radnika različitih profila, od toga 3 žene i 5 muškaraca. Žene su : direktorica TV (VSS), direktorica marketinga (VŠS), urednica informativnog programa (VŠS).

Muškarci: urednici 2, kameraman, i 2 realizatora.

Od štampanih medija revija „MOZAIK,, zapošljava 7 radnika – saradnika volontera, različitih profila, od toga su 4 žene i 3 muškarca. Žene: 2 (VSS) i 2 (VŠS), Muškarci: 2 (VSS) i 1 (VŠS)

U komercijalnom emiteru radio „ PLUS,, zaposleno je 4 radnika, od kojih su 3 žene i 1 muškarac. Žene su: direktorica-urednica medija, voditeljka programa, marketing saradnica, a tonsko tehnički realizator je muškarac.

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014 – 2017

4. LOKALNI PLAN AKCIJE

Lokalni plan aktivnosti kao osnovni dokument za postizanje rodne ravnopravnosti ima predviđeni okvir djelovanja za vremenski period od četiri godine. U svakoj oblasti je određen stareteski cilj, problem, aktivnosti, ciljne grupe, nosioci aktivnosti, vremenski period, indikatori i izvori finansiranja.

Određene oblasti djelovanja su:

1. Obrazovanje sa ciljem razvijanja svijesti o važnosti obrazovanja u postizanju rodne ravnopravnosti;
2. Zdravlje sa ciljem zaštite i unapređenja zdravlja žena;
3. Ekonomija i održivi razvoj sa ciljem poboljšanja ekonomskog statusa žena i ravnopravan pristup žena i muškaraca ekonomskim resursima;
4. Nasilje nad ženama sa ciljem eliminisanja svih oblika nasilja nad ženama i nasilja u porodici;
5. Institucionalni mehanizmi za postizanje rodne ravnopravnosti ;
6. Politika i odlučivanje sa ciljem postizanja ravnopravnog učešća žena i muškaraca na svim nivoima odlučivanja.
7. Mediji, kultura i sport sa ciljem uvođenja politike rodne ravnopravnosti i suzbijanjem rodnih stereotipa;

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014-2017

OBRAZOVANJE

Strateški cilj: Postizanje ravnopravnosti polova u svim oblastima obrazovanja

PROBLEM	AKTIVNOST	CILJNE GRUPE	NOSIOCI AKTIVNOSTI	VREMENSKI OKVIR	INDIKATORI REZULTATA	IZVORI SREDSTAVA
Nepostojanje na lokalnom nivou baze podataka po polu za sve nivoe vaspitanja i obrazovanja	-Prikupiti podatke o obrazovanju u ustanovama	-Učenici -Profesori -Vaspitači	-Područno odjeljenje statistike -Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost uz podršku Ministarstva za ljudska i manjinska prava -Odjeljenje za ravnopravnost	IVkvartal 2014-2017	-Broj i pol djece i nastavnog kadra u školama	-Opština -Donatori -Relevantno ministarstvo
Nedovoljna uključenost i edukovanost u obrazovni sistem i nedostatak podataka o napuštanju školovanja i značaju obrazovanja kod romske populacije	-Anketiranje u romskim naseljima roditelja i djece o njihovim potrebama, -Radionice -Tribine -Medijska kampanja	-Djeca iz romske populacije -Broj učenika iz romske populacije	-Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Kancelarija za sarađnju sa Romima	IV kvartal 2014-2015	-Broj anketiranih -Rezultati ankete	-Opština -Donatori -Relevantna ministarstva

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014-2017

Nerazvijena svijest roditelja sa ruralnog područja za dalji nastavak školovanja ženske djece	-Tribine -Informativni materijal	-Ženska djeca i njihovi roditelji sa ruralnog područja	-Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Kancelarija za rome -Obrazovne ustanove, -NVO -Mediji	I i II kvartal 2014-2017	-Broj tribina, učenika, distribuiranog info materijala, djevojčica upisnih srednju školu	-Opština -Donatori -Relevantna ministarstva
Nedovoljno obuka o principima i standardima rodne ravnopravnosti za nastavni kadar	-Organizovati u toku godine obuke o rodnoj ravnopravnosti za nastavni kadar seminari, okrugli stolovi	-Nastavni kadar u osnovnim i srednjim školama	-Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost uz podršku -Ministarstva za ljudska i manjinska prava/Odjeljenje za rodnu ravnopravnost Ministarstvo obrazovanja -NVO -Mediji	Jednom godišnje 2014 -2017	-Broj seminara, radionica, učenika, -Mišljenje i aktivnost učenika	-Ministarstvo obrazovanja, -Opština -Donatori -Relevantna ministarstva
Nedovoljno obuka o principima i standardima rodne ravnopravnosti za učenike završnih razreda osnovnih i učenike srednjih škola	-Organizovati u toku godine obuke o rodnoj ravnopravnosti za učenike: radionice, debate, panel diskusije	-Učenici završnih razreda osnovnih i učenici iz srednjih škola	-Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost uz podršku -Ministarstva za ljudska i manjinska prava/Odjeljenje za rodnu ravnopravnost	Jednom godišnje 2014 -2017	-Broj seminara, radionica, učenika, -Mišljenje i aktivnost učenika	-Ministarstvo obrazovanja, -Opština. -Donatori. -Relevantna ministarstva

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014-2017

			-Ministarstvo obrazovanja -NVO -Mediji			
Nedovoljna promocija važnosti odgovornog roditeljstva	-Realizacija godišnje kampanje „Odgovorno roditeljstvo,, kroz medijske priloge, radionice, tribine, seminare, realizacija projekata „Škola za roditelje,,	-Stanovnici Bijelog Polja s osvrtnom na roditelje koji izbjegavaju obavezu plaćanja alimentacije i viđanja djeteta, mladi roditelji, samohrani roditelj, razvedeni roditelji, roditelji djece sa problemima u ponašanju	-Opština /Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Centar za socijalni rad -Obrazovne ustanove -Ministarstvo za ljudska i manjinska prava/ Odjeljenje za RR -Mediji -NVO	-Kontinuirano	-Broj: radionica, tribina, seminara, medijskih priloga, realizovanih projekata	-Opština, -Redovna sredstava -Donatori

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014-2017

ZDRAVLJE ŽENA

Strateški cilj: Zaštita i unapređenje zdravlja žena

PROBLEM	AKTIVNOST	CILJNE GRUPE	NOSIOCI AKTIVNOSTI	VREMENSKI OKVIR	INDIKATORI REZULTATA	IZVORI SREDSTAVA
Nedostatak zdravstvene prosvijećenosti žena i nedovoljno znanje o pravima iz zdravstvene zaštite	-Organizovati kampanje povodom Međunarodnog dana zdravlja 7. aprila u cilju upoznavanja sa pravima pacijenata, posebno informisanje o primarnoj zdravstvenoj zaštiti/radio i TV emisije -Info materijal -Okrugli stolovi -Edukacija učenica i studentkinja na temu reproduktivnog zdravlja -Animirati društveno aktivne žene za učešće u kampanji	-Žene na teritoriji opštine BP i žene iz marginalizovane populacije-RAE, OSI	-Opština/ Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Kancelarija za romska pitanja -Dom zdravlja -Ministarstvo za ljudska i manjinska prava/ -Odjeljenje za rodnu ravnopravnost -NVO -Mediji	II kvartal 2014 -2017	-Broj: realizovanih aktivnosti, Učesnika, Evaluacioni listovi, Intervjui	-Opština -Dom zdravlja -Redovna sredstva -Donatori
Nedovoljno znanje žena o važnosti prevencije kancera reproduktivnih	-Medijska kampanja o: najmanje jednom godišnje obaviti ginekološki i ultrazvučni	-Žene na teritoriji opštine B	-Opština/ Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Dom zdravlja	2014 2017 kontinuirano	-Broj obavljenih pregleda -Broj ustanovljenih bolesti	-Opština -Ministarstvo zdravlja -Redovna sredstva

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014-2017

organa	pregled po preporuci ljekara mamografija, važnosti samopregleda dojki sa uputstvom/samolepljivom nalepnicom		u saradnji sa -Ministarstvom za ljuska i manjinska prava-Odjeljenje za rodnu ravnopravnost, -Ministarstvo zdravlja -NVO -Mediji		-Broj izliječenih žena -Broj podleglih pacijentica	donatori
Nedostatak adekvatnog ginekološkog stola za obavljanje intervencija za žene sa invaliditetom	-Nabavka stola	-Žene sa invalidetom	-Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost u saradnji sa -Ministarstvom zdravlja -NVO OSI -Mediji	2014-2015	-Obezbjeđen ginekološki sto	-Opština -Fond zdravstva -Donatori
Nepristupačnost i nedostupnost primarnih zdravstvenih usluga za žene i muškarce na seoskom području	-Preventivni pregledi po programu za određenu populaciju tokom cijele godine	-Žene i muškarci sa ruralnih područja	-Dom zdravlja -Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost - -NVO -Mediji	2014 -2017	-Broj: realizovanih pregleda primarne zaštite na selu	-Opština -Ministarstvo zdravlja/ -Dom zdravlja -Redovni izvori -Donatori

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014-2017

Nedovoljna informisanost mladih o reproduktivnom zdravlju	-Izraditi i primijeniti programe prevencije i edukacije mladih oba pola o višestrukoj štetnosti maloljetničkih brakova i trudnoća, naročito za zdravlje žene/radionice, tribine, promotivni materijal	-Djeca i mladi u obrazovnom sistemu opštine Bijelo Polje	-Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Dom zdravlja -Savjetovalište za mlade i reproduktivno zdravlje -NVO -Mediji	Kontinuirano 2014-2017	-Broj: radionica, tribina, učesnika/ca, mišljenje učesnika/ca	-Opština - Redovna sredstva - Donatori
---	---	--	--	------------------------	---	--

NASILJE NAD ŽENAMA I NASILJE U PORODICI

Strateški cilj: Suzbiti sve oblike nasilja nad ženama i nasilja u porodici, unaprijediti položaj i zaštitu prava žrtava svih oblika nasilja

PROBLEM	AKTIVNOST	CILJNE GRUPE	NOSIOCI AKTIVNOSTI	VREMENSKI OKVIR	INDIKATORI REZULTATA	IZVORI SREDSTAVA
Nedostatak baze podataka po polu, u koju treba uključiti podatke o slučajevima i oblicima nasilja nad ženama i nasilja u porodici i izrečene sankcije	-Formiranje baza podataka o slučajevima i oblicima nasilja nad ženama i nasilja u porodici -Broj izrečenih sankcija	-Policija, -Tužilaštvo, -Područni organ za prekršaje -NVO -Centar za socijalni rad	-Područno odjeljenje za statistiku -Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Policija -Tužilaštvo	IV kvartal 2014/2017	-Formirana baza podataka	-Opština, redovna sredstva -Donatori

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014-2017

			-Organ za prekršaje			
Nepostojanje fonda za „prvu pomoć, marginalizovanim grupama	-Donošenje Odluke za formiranje fonda za pomoć ženama žrtvama nasilja, zbog siromaštva ove kategorije stanovništva žena žrtava nasilja izmještenih iz svog doma(nemaju imovinu, podstanarke, nezaposlene) ženama korisnicama MOP-a oboljelim od kancera reproduktivnih organa	-Žene žrtve nasilja, stara lica žrtve porodičnog nasilja, korisnice MOP i nezaposlene žene oboljele od kancera reproduktivnih organa	-Opština -Savjet za rodnu ravnopravnost -Skupština opštine -NVO -Mediji	2014- 2017	-Formiran fond, raspoloživa sredstva, -Broj slučajeva	-Opština -Donatori
Prisutnost predrasuda i stereotipa o problemu nasilja u porodici i nasilja nad ženama	-Podizanje nivoa svijesti o problemu nasilja kroz tribine, seminare, predavanja, okrugle stolove, radionice, -RTV emisije na lokalnim medijima,	-Stanovnici opštine Bijelo Polje	-Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Centar za socijalni rad. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava/Odjeljenje za rodnu ravnopravnost -NVO, -Mediji	2014-2017	-Broj :tribina,seminara, radionica, predavanja, okruglih stolova, obuka, učesnika/ca,uključenih volontera/ki, uključenih medija	-Opština -Donatori

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014-2017

Nedostatak kontinuiranih aktivnosti u cilju prevencije svih oblika nasilja	-Edukacija i prevencija nasilja nad ženama, trgovine ljudima, promocije programa ekonomskog osnaživanja žena, nenasilne komunikacije, slobodnog vremena -Organizovati kampanje „16 dana aktivizma borbe protiv nasilja nad ženama” -Obilježavanje 10. decembra međunarodnog dana ljudskih prava kroz aktivnosti: medijske kampanje, tribine, seminare, radionice, debate, distribucijom info materijala.	-Žene iz BP	-Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost) -NVO, -Mediji	IV kvartal 2014-2017	-Broj: medijskih emisija, priloga, tribina, seminara, radionica, debata	-Opština -Ministarstvo, -Donatori
Neinformisanost o ženskim ljudskim pravima i ostvarivanjem tih prava	-Organizovanje radionica, TV i radio emisija, tribina, okruglih stolova	-Žene iz BP	-Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost)	2014- 2017	-Broj: radionica, TV emisija, tribina, okruglih stolova	-Opština -Ministarstvo, -Donatori

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014-2017

			-NVO, -Mediji			
Neodovoljni kapaciteti za pružanje usluga smještaja, psihosocijalne podrške ženama žrtvama nasilja	-Unapređenje prostornih kapaciteta za smještaj žrtava nasilja, obuke za pružaoce usluga	-Kancelarija i Savjet za rodnu ravnopravnost -Multidiscipl. tim	-Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Centar za socijalni rad -Centar za podršku djeci i porodici -NVO	2014 - 2017	-Obezbjeden prostor, broj: obuka, učesnika/ca, mišljenje učesnika/ca	-Opština -Redovna sredstava -Ministarstvo, -Donatori
Nedovoljno informisana šira javnost o problemu nasilja u porodici	-Izrada i publikovanje promotivnog materijala na temu eliminisanja nasilja nad ženama i nasilja u porodici, - brošure, lifleti, Zakon o zaštiti od nasilja u porodici	-Građani/ke Bijelog Polja	-Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Centar za socijalni rad -Centar za podršku djeci i porodici -NVO	2014 -2017	-Broj štampanog materijala -Broj distribuiranog materijala -Broj uključenih volontera/ki -Kvalitet materijala	-Opština -Redovna sredstava -Donatori

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014-2017

EKONOMIJA I ODRŽIVI RAZVOJ (PREDUZETNIŠTVO ŽENA)

Strateški cilj: Ravno prisan pristup žena i muškaraca ekonomskim resursima i stvaranje jednakih uslova za njihovo korištenje

PROBLEM	AKTIVNOST	CILJNE GRUPE	NOSIOCI AKTIVNOSTI	VREMENSKI OKVIR	INDIKATORI REZULTATA	IZVORI SREDSTAVA
Nedostatak promocije zakonske regulative za zaštitu žena u sivoj ekonomiji.	-Promovisati postojeće programe preko medija, info materijala, inspekcijskih kontrola i osigurati efikasnu primjenu zakona i podsticati žene na prijavljivanje slučajeva diskriminacije na tržištu rada nadležnim institucijama	-Nezaposlene žene, zaposlene žene, žene iz teže zapošljive kategorije, invlaltkinje i predstavnice RE	-Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Biro rada B.Polje, - Nadležne inspekcije	Kontinuirano 2014-2017	-Broj: priloga u medijima, distribuiranog info materijala, podnesenih prijava i procesuiranih slučajeva	-ZZZCG, -Opština, -Donatori
Nepostojanje baze podataka na lokalnom nivou o rukovodećoj strukturi u preduzetništvu i mala vidljivost postojećih udruženja na	-Formiranje baze podataka o ženskom preduzetništvu u cilju podsticanja preduzetništva kod djevojaka, mladih žena, samohranih majki, žena sa seoskog područja, žena sa invaliditetom	-Žene preduzetnice i potencijalne preduzetnice	-Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Sekretarijat za ekonomski razvoj i preduzetništvo -Udruženja preduzetnika -CSR	IV kvartal 2014 – 2017	-Broj žena preduzetnica -Broj realizovanih biznis planova	-Opština -Donatori

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014-2017

nacionalnom nivou	-Organizovanje sajma		-Udruženja OSI -NVO			
Nedostatak inicijative i nedovoljna uključenost žena sa sela za korištenjem prirodnih resursa i svojih znanja i vještina u okviru njihove zajednice.	Formiranje sekcija za domaću radinost, Studijska putovanja sa razmjenom iskustva, radionice, tribine	Žene sa ruralnog područja	Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost Mjesne zajednice Turistička organizacija Bijelo Polje Mediji Obrazovne ustanove NVO Udruženje preduzetnika Ministarstvo za ljudska i manjinska prava/Odjeljenje za rodnu ravnopravnost	2014 /2017	Formirane sekcije Broj: članica radova i izložbi, radionica, tribina, studijskih putovanja, medijskih priloga	Opština, Redovna sredstava Donatori
Neusklađenosti radnih i porodičnih obaveza i nedostatak istraživanja na lokalnom nivou o kvalitetu slobodno provedenog vremena	Telefonska anketa slučajnim uzorkom sa formulisanim pitanjima vezano za porodične obaveze i slobodno vrijeme -Obilježavanje Međunarodnog dana porodice, 15.maj tribune, okrugli stolovi,	-Građani i građanke Bijelog Polja	-Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Ministarstvo za ljudska i manjinska prava/ Odjeljenje za RR -Obrazovne ustanove -Ministarstvo	2014-2017	-Rezultati istraživanja	-Opština, -Redovna sredstava -Donatori

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014-2017

	izložbe dječijih radova, pozorišne predstave		kulture -Mediji -NVO			
Neinformisanost o mogućnostima zapošljavanja i samozapošljavanja, tj. otpočinjanje i razvoj sopstvenog biznisa za marginalizovane grupe žena i ostale	-Formiranje tima za edukovanje žena sa seoskog područja i ostalih žena o ekonomskim tokovima u poljoprivrednoj proizvodnji, o pokretanju biznisa, izradi biznis plana, kreditiranju do valorizacije proizvoda kroz povezivanje sa tržištem kroz radionice, tribine, info material, medijsko predstavljanje. -Obilježavanje 15 oktobra, međunarodnog dana žena na selu,	Žene iz BP	-Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Biro rada -Kancelarija za romska pitanja -Kancelarija za osobe sa invaliditetom -Mjesne zajednice -Udruženje preduzetnika NVO	2014-2017	-Broj: štampanog i distribuiranog materijala, emisija i priloga u lokalnim medijima, radionica, tribina, uključenih žena	-Opština -Biro rada -Donatori
Nedovoljna uključenost žena u sve mjere aktivne politike zapošljavanja	-Prekvalifikacije dokvalifikacije -Javni radovi -Dodatna znanja i obuke	-Žene na evidenciji Biroa rada BP	-Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -ZZZCG/Biro rada BP -Kancelarija za	2014 – 2017	-Broj realizovanih programa	-Opština -Biro rada -Donatori

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014-2017

			romska pitanja -NVO			
Nedovoljna uključenost žena RAE u neformalno obrazovanje/sticanje novih znanja i vještina	-Obuke za cvječarke, sobarice, higijeničarke	-Žene Romkinje na evidenciji Biroa rada BP	-Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -ZZZCG/Biro rada -Kancelarija za saradnju sa Romima, -NVO	2014-2017	-Broj realizovanih programa	-Opština -Biro rada -Donatori
Nepostojanje vlasništva nad imovinom kod žena potrebnog za započinjanje sopstvenog biznisa	-Organizovanje medijske kampanje za unapređenje shvatanja šire javnosti za izmjenu tradicionalnog pristupa imovini i vlasništvu nad imovinom koju nasledjuju ženska djeca	-Građani/ki Bijelog Polja	-Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Asocijacija poslovnih žena -Biro rada Bijelo Polje -NVO -Mediji -Ministarstvo za ljudska i manjinska prava/Odeljenje za poslove RR	II kvartal 2014-2017	-Broj medijskih priloga, TV i radio emisija	-Opština -Redovna sredstava -Donatori
Nedostatak socijalnih servisa planiranih LAP za socijalnu integraciju	-Otvaranje servisa za pomoć u kući, pomoć u odgajanju djece u kući, negovanje starih osoba u njihovim kućama	-Žene iz teže zapošljive kategorije, -Samohrani	-Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Asocijacija	2014 -2017	-Broj: otvorenih servisa, pružaoca usluga, korisnika usluga, realizovanih	-Opština -Redovna sredstava -Donatori

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014-2017

marginalizovanih grupa stanovništva		roditelji, žene žrtve nasilja	poslovnih žena -Privatni preduzetnici -Biro rada Bijelo Polje -Ministarstvo za ljudska i manjinska prava/Odeljenje za poslove RR -NVO		obuka	
-------------------------------------	--	----------------------------------	---	--	-------	--

POLITIKA I ODLUČIVANJE

Strateški cilj: Ravnopravno učešće žena muškaraca na svim nivoima odlučivanja

PROBLEM	AKTIVNOST	CILJNE GRUPE	NOSIOCI AKTIVNOSTI	VREMENSKI OKVIR	INDIKATORI REZULTATA	IZVORI SREDSTAVA
Nepostojanje Odluke o rodnoj ravnopravnosti	-Donošenje Odluke o rodnoj ravnopravnosti na lokalnom nivou i ustanovljavanje dana rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou (11.maj 2011. god. datum	-Odbornici SO Bijelo Polje	-Sekretarijat za opšte upravne poslove i društvene djelatnosti -SO Bijelo Polje -Savjet za rodnu ravnopravnost	2014	-Usvojena Odluka	-Opština -Redovna sredstava -Donatori

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014-2017

	usvajanja prvog LAP za rodnu ravnopravnost, opštine Bijelo Polje)					
Nepostojanje baze podataka po polu za rukovodeća lica i zaposlene u organima Lokalne i državne uprave, kao i u upravnim odborima i savjetima istih	-Formiranje baze podataka	-Žene na pozicijama odlučivanja	-Opština /Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Područno odjeljenje za statistiku -Javna preduzeća i ustanove -Državne institucije na teritoriji Bijelog Polja	I kvartal 2014 - 2017	-Formirana baza podataka	-Opština -Redovna sredstava -Donatori
Mali broj žena zainteresovanih, uključenih i edukovanih za oblasti politika i odlučivanje	-Edukacija i medijska kampanja žena za politički angažman / tribina ili seminara najmanje jednom u godini izbora	-Žene iz Bijelog Polja	-Opština/ Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Savjet za rodnu ravnopravnost -Političke partije -Opština -Mediji -NVO	-Godina izbora	-Broj: žena, aktivnosti iz kampanje, medijskih priloga	-Opština -Redovna sredstava -Donatori

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014-2017

Nedostatak „Dana otvorenih vrata,, za kontakt sa odbornicima/cama	-Žene u Parlamentu” akcija u kojoj su vrata lokalnog parlamenta otvorena jednom u godini za sve građanke koje žele da razgovaraju sa parlamentarcima/rkama, kada se mogu informisati o radu tog predstavničkog tijela, pravima žena i sl., sa posebnim naglaskom na učešće i potrebe žena sa sela i predstavnica RAE populacije	-Žene iz Bijelog Polja	Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Skupština opštine -Savjet za rodnu ravnopravnost	-Kontinuirano 2014 /2017	-Broj: posjeta parlamentu, žena učesnica posjeta, postavljenih pitanja, kvalitet pitanja i dobijenih odgovora	-Opština -Redovna sredstava -Donatori
Neinformisanost žena o zakonskoj regulativi o ženskim ljudskim pravima i Evropskim integracijama	-Edukacija žena i šire javnosti kroz tribune, okrugle stolove, medijske kampanje	-Građani/ke Bijelog Polja	Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Ministarstvo za ljudska i manjinska prava/Odjeljenje za rodnu ravnopravnost	-Kontinuirano 2014-2017	-Broj: tribina, radonica, okruglih stolova, medijskih priloga i radio i TV emisija	-Opština -Redovna sredstava -Donatori

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014-2017

INSTITUCIONALNI MEHANIZMI ZA KREIRANJE I SPROVOĐENJE POLITIKE ZA RODNU RAVNOPRAVNOST

Strateški cilj: Jačanje i unapređivanje mehanizama za postizanje rodne ravnopravnosti

PROBLEM	AKTIVNOST	CILJNE GRUPE	NOSIOCI AKTIVNOSTI	VREMENSKI OKVIR	INDIKATORI REZULTATA	IZVORI SREDSTAVA
Nedostatak rodno senzitivnog budžeta	-Uvesti upravljanje budžetskim sredstvima prema polu	-Sekretarijat za finansije -Skupština SO BP	-Sekretarijat za finansije -Skupština opštine -Savjet za rodnu ravnopravnost Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -NVO -Mediji	Kontinuirano	-Usvojen rodno senzitivni budžet	-Opština -Redovna sredstava -Donatori
Nepostojanje Memoranduma o saradnji Kancelarije za rodnu ravnopravnost i relevantnih institucija	-Potpisivanje Memoranduma o saradnji (definisanje obaveza i nadležnosti potpisnika Memoranduma)	-Policija -CSR -Tužilaštvo -Dom zdravlja -Bolnica	-Sekretarijat za opšte upravne poslove i društvene djelatnosti Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Policija -Dom zdravlja -Tužilaštvo -Osnovni sud -Hitna pomoć	2014	-Potpisan Memorandum	-Opština -Redovna sredstava -Donatori

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014-2017

			-NVO -Mediji			
Nedostatak kontinuiteta rada Kancelarije za rodnu ravnopravnost sa ostalim gradovima u CG	-Održavanje redovnih konsultacija, sastanaka i seminara u okviru uspostavljene mreže koordinatorki/ra na nacionalnom nivou i studijske posjete u regionu	Koordinatorke/ri	Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Ministarstvo za ljudska i manjinska prava/odjeljenje za rodnu ravnopravnost	2014-2017	-Broj: održanih: sastanaka, seminara, studijskih posjeta	-Opština -Redovna sredstava -Donatori
Nedovoljna informisanost građana/ki o aktivnostima iz LAP za rodnu ravnopravnost 2014/2017	-Promocija LAP ZA RR opštine BP 2014-2017, Promotivna kampanja uz aktivno učešće članova radne kroz medijsku promociju, radionice, info materijala, -Obilježavanje 8. marta na adekvatan način organizovanjem okruglih stolova, tribina, kulturnih i muzičkih programa	-Građani/ke Bijelog Polja	Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Savjet za rodnu ravnopravnost	-Kontinuirano	-Izveštaj o sprovedenoj kampanji	-Opština -Redovna sredstava -Donatori
Nepostojanje sajta Kancelarije za rodnu ravnopravnost	-Iyraditi sajt kancelarije	-Građani/ke Bijelog Polja	- Opština	2014	-Otvoren sajt -Kvalitet sadržaja -Posjećenost -Redovno ažuriranje	-Opština -Redovna sredstava -Donatori

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014-2017

Nedovoljna informisanost građana o radu Kancelarije za rodnu ravnopravnost	-Informisanje i edukovanje javnosti u cilju promovisanja Kancelarije za rodnu ravnopravnost na lokalnom nivou kroz pripremu, štampanje i distribuciju promotivnog materijala, RTV emisije, tribine, okrugle stolove	-Građani/ke Bijelog Polja	Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Odjeljenje za rodnu ravnopravnost -Mjesne zajednice -Ministarstvo za ljudska i manjinska prava/Odjeljenje za RR, -NVO, -Mediji,	2014 -2017	-Broj : uključenih mjesnih zajednica, -Medija, -Kvalitet materijala	-Opština -Redovna sredstava -Donatori
--	---	---------------------------	--	------------	---	---

MEDIJI, KULTURA I SPORT

Strateški cilj: Postizanje rodne ravnopravnosti u medijima, sportu i kulturi - eliminacija predrasuda, stereotipa i afirmacija ženskog stvaralaštva

PROBLEM	AKTIVNOST	CILJNE GRUPE	NOSIOCI AKTIVNOSTI	VREMENSKI OKVIR	INDIKATORI REZULTATA	IZVORI SREDSTAVA
Nedovoljna uključenost i afirmisanost žena u sportu	- Otvaranje sportskih rekreativnih klubova za žene pri MZ i gradskoj sredini	-Žene Bijelog Polja	Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Obrazovne	2014 -2017	-Broj: klubova, članica, kvalitet programa	-Opština -Redovna sredstava -Donatori

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014-2017

			ustanove -Mjesne zajednice -Mediji -NVO			
Nedovoljno razvijena svijest o značaju predlaganja žena za dobijanje trećejanuarske nagrade	-Medijska kampanja za animiranje javnosti za predlaganje žena kandidatkinja za dobijanje nagrade/okrugli stolovi	-Građani i građanke Bijelog Polja	Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -NVO -Mediji	IV kvartal 2014-2017	-Broj predloženih kandidatkinja -Broj priznanja	-Opština -Redovna sredstava -Donatori
Nedostatak podataka o značajnim ženama iz istorije grada i nedovoljna afirmacija ženskog doprinosa razvoju zajednice	-Organizovati i publikovati istraživanje o zaslužnim ženama - Ustanoviti priznanja za žene za stavaralaštvo, inovativnost, kreativnost u svim oblastima društvenog života	Pisci Novinari Publicisti Žene iz Bijelog Polja	Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -NVO -Mediji -Ministarstvo za ljudska i manjinska prava/Odjeljenje za rodnu ravnopravnost	2014-2017	-Prikupljeni podaci, -Urađena publikacija, -Broj priznanja	-Opština -Redovna sredstava -Donatori
Nedovoljno kvalitetno provedeno zajedničko vrijeme svih članova porodice	-Organizovati porodične ekskurzije na teritoriji CG -Organizovati turistička putovanja za žene i obilazak kulturno istorijskih spomenika CG	-Stanovnici Bijelog Polja, zaposlene i nezaposlene žene	Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -TO Bijelo Polje -Mediji -NVO			

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014-2017

Nedostatak sprovođenja politike rodne ravnopravnosti u medijima	-Otvaranje nove rubrike u lok.glasilima "ONA" i preporuka uređivačkim timovima štampanih i elektronskih medija sa područja BP u cilju afirmacije uspješnih žena posebno za žene sa sela - Organizovati radio emisije u kojima bi gostovali stručnjaci na teme o rodnoj ravnopravnosti	-Žene koje se bave starim zanatima i vještinama i građani/ke	Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -TO Bijelo Polje -Ministarstvo za ljudska i manjinska prava/odjeljenje za RR -Mediji -NVO	2014 - 2017	Broj: - medijskih priloga -radio i TV emisija, -učesnika/ca,	-Opština -Redovna sredstava -Donatori
Mali broj sportsko-rekreativnih klubova za žene	-Iniciranje i pomoć pri organizovanju sportsko-rekreativnih i kulturnih klubova u MZ i cijeloj opštini BP	-Žene Bijelog Polja	Opština/Kancelarija za rodnu ravnopravnost -Obrazovne ustanove -Mjesne zajednice -NVO -Mediji -Sportski klubovi	2014-2017	-Broj registrovanih sportsko-rekreativnih i kulturnih udruženja, udruženja seoskih žena, kao i drugih udruženja i broj uključenih medija	-Opština -Redovna sredstava -Donatori

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014-2017

6. ČLANOVI TIMA

Predsjednik Opštine Bijelo Polje, Aleksandar Žurić, imenovao je 18.oktobra 2013. godine, Radnu grupu za izradu Nacrta lokalnog akcionog plana za postizanje rodne ravnopravnosti za period 2014 – 2017 godine, u sastavu:

Biljana Bulatović	Predsjednica Savjeta za rodnu ravnopravnost
Dijana Veličković	Lokalna samouprava
Elvir Striković	Kancelarija za rodnu ravnopravnost
Almasa Rizvanović	Lokalna samouprava
Miomir Vojinović	Odbornik u lokalnom parlamentu, predstavnik obrazovnih ustanova
Tanja Dangubić	Radio Bijelo Polje
Azra Hrapović	Radio,,Adriatik,,
Mersudin Medjedović	Odbornik u lokalnom parlamentu, profesor
Nada Ristanović	SOS telefon, nevladina organizacija
Vesna Vujisić	Zavod za zapošljavanje, Biro rada BP
Sabina Ramović	TA,,RAMS,, privrednica

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014-2017

7. Saradnici na izradi:

- Mustafa Bektašević - Koordinator Mjesnih zajednica
- Danijela Nedović - Kancelarija za osobe sa invaliditetom
- Dragana Karišik -
- Suada Drpljanin - Kancelarija za besplatnu pravnu pomoc/volonterka
- Elvira Martinović - NVO Žene za bolje sutra
- Edina Erović - predstavnica mladih
- Adela Međedović – predstavnica nezaposlenih
- Ismet - Kancelarija za romska pitanja

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014-2017

8. FINANSIJSKA SREDSTAVA

Sredstva će se obezbijediti iz budžetskih sredstava nosioca aktivnosti kao i iz sredstava donacija i nadležnih ministarstava.

9. MONITORING I IMPLEMENTACIJA

Implementacija Lokalnog akcionog plana za postizanje rodne ravnopravnosti obuhvata pored realizacije aktivnosti i praćenje, procjenu napretka i bitno je da ima jasno postavljenu organizacionu strukturu za sprovođenje. U cilju uspješne implementacije LAP-a za postizanje rodne ravnopravnosti potrebno je utvrđivanje institucionalne organizacije za sprovođenje aktivnosti, zasnovane na kvalitetnoj saradnji svih tijela.

Tijela u procesu implementacije i monitoringa bi činili:

- Sekretarijat za opšte upravne poslove i društvene djelatnosti /Kancelarija za rodnu ravnopravnost;
- Savjet za rodnu ravnopravnost;
- Tim za praćenje implementacije i razvoj LAP-a za postizanje rodne ravnopravnosti.

Nadležni sekretarijat/Kancelarija za rodnu ravnopravnost bi bio zadužen za koordinaciju implementacije LAP-a za postizanje rodne ravnopravnosti, sprovođenje planiranih aktivnosti, predlaganje i sprovođenje godišnjih akcionih planova koji proističu iz LAP-a, godišnje izvještavanje prema Skupštini opštine o realizovanom, nakon isteka kalendarske godine, kao i o planiranim aktivnostima i izvještavanje prema potrebi i zahtjevu nadležnih iz lokalne uprave.

Savjet za rodnu ravnopravnost, kao radno tijelo u Skupštini opštine bi u okviru svojih nadležnosti asistirao u implementaciji LAP-a za postizanje rodne ravnopravnosti.

Tim za praćenje implementacije i razvoj LAP-a za postizanje rodne ravnopravnosti će biti sastavljen od predstavnika/ca lokalne uprave, institucija, javnih ustanova, nevladinih organizacija, predstavnika/ca radne grupe koji će predstavljati aktivan resurs i raditi na implementaciji, realizaciji i monitoringu. Planirano je da se Tim bavi stručnim pitanjima razvoja LAP-a, a jedan od zadataka je i stručna pomoć kod pripreme godišnjih akcionih planova.

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014-2017

10. MEDJUNARODNI IZVORI

- **Standardi UN za postizanje rodne ravnopravnosti**

Potreba uspostavljanja rodnog partnerstva u političkom životu između žena i muškaraca proizilazi iz međunarodnih dokumenata:

- Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima (1948);
- Konvencije o političkim pravima žena (1952);
- Konvencije protiv diskriminacije u obrazovanju (1960);
- Pakta o građanskim i političkim pravima (1966);
- Pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (1966);
- Deklaracije o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena (1993);
- Pekinške deklaracije i Platforme za akciju (1995);
- Univerzalne deklaracije o demokratiji (1997);
- Opcionog protokola za Konvenciju o eliminaciji svih oblika diskriminacije nad ženama (1999);
- Rezolucije 1325 savjeta bezbjednosti (2000);
- Milenijumske deklaracije UN/8 Milenijumskih razvojnih ciljeva (2000-2015).

- **Standardi Evropske unije za postizanje rodne ravnopravnosti**

Značaj ljudskih prava, u okviru strategije društvenog i ekonomskog razvoja, jasno je definisan Amsterdamskim sporazumom iz 1997. godine, kojim je Unija iz ekonomske prerasla u političku zajednicu. Ovim sporazumom su pravno regulisana ljudska prava, a naročito princip jednakosti žena i muškaraca i zabrana diskriminacije na osnovu rodne pripadnosti. Sporazumom se zajednica obavezuje da će težiti eliminaciji neravnopravnosti i promovisati ravnopravnost među muškarcima i ženama.

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014-2017

- **Pravni akti Evropske unije koji se odnose na rodnu ravnopravnost i jednak tretman žena i muškaraca**

Strategija za rodnu ravnopravnost 2011-2015 sadrži 5 (pet) prioriteta:

-Ekonomija i tržište rada;

-Jednake zarade;

-Ravnopravnost na menadžerskim pozicijama;

-Rodno zasnovano nasilje;

-Promocija van EU, Strategija 2020.

- Direktiva Savjeta 79/7/EEZ (1978) o progresivnoj primjeni principa jednakog tretmana za muškarce i žene u oblasti socijalne zaštite;
- Direktiva Savjeta 92/85/EEZ (1992) o uvođenju mjera kojima se podstiče unaprijeđenje sigurnosti i zdravstvene zaštite na radu trudnica i radnica koje su se nedavno porodile ili su na porodijskom odsustvu;
- Direktiva Savjeta 96/34/EEZ o odsustvu radi brige o djetetu;
- Direktiva Savjeta 76/207/EEZ o primjeni principa jednakog tretmana za muškarce i žene u odnosu na dostupnost zaposlenja, profesionalnu obuku, napredovanje na radnom mjestu i na uslove rada;
- Odluka Savjeta 2001/51/EZ: kojom se pokreće program u vezi s Okvirnom strategijom o rodnoj ravnopravnosti;
- Rezolucija Evropskog parlamenta od 2008.godine o položaju žena u ruralnim sredinama EU;
- Rezolucija Savjeta od 1995.godine o ujednačenom učešću žena i muškaraca u procesu donošenja odluka itd

Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2014-2017

- **Pravni akti Savjeta Evrope koje se odnose na rodnu ravnopravnost i jednak tretman žena i muškaraca:**

Ključni zakonski dokumenti o rodnoj ravnopravnosti Savjeta Evrope su:

-Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i sloboda,

-Evropska socijalna povelja, kao i niz preporuka Komiteta ministara i Deklaracija o rodnoj ravnopravnosti kao preduslov demokratije;

-Preporuka R(2003)3 o ujednačenom učešću žena i muškaraca u političkom i javnom odlučivanju;

-Preporuka R(85) o nasilju u porodici;

-Preporuka R(98)14 o integrisanju rodnog aspekta u javnu politiku;

-Deklaracija o ravnopravnosti muškaraca i žena kao osnovnog kriterijuma demokratije;

-Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, tzv. Istanbulska konvencija potpisana 2011.godine;

-Preporuka „Rodno budžetiranje kao sredstvo za očuvanje zdravlja žena“;

-Preporuka CM /Rec (2010)5 Odbora ministara/ministrica državama članicama o mjerama za suzbijanje diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije ili rodnog identiteta;

-Rezolucija 1728(2010) – Diskriminacija na osnovu seksualne orijentacije i ravnopravnosti polova;

-Rezolucija 176(2004) o uvođenju načela ravnopravnosti polova na lokalnom i regionalnom nivou.